

A DEÁKLEÁNYOK SORSA.

Írta: SCHWIMMER RÓZSA.

Pont tizenöt esztendeje, hogy Wlassics Gyula a nők egyetemre bocsátását nyújtotta át a nemzetnek kulturális karácsonyi ajándéknak. Ajándéklónak az ember nem nézi a fogát, Wlassics ajándékának a szépséghibáit se feszegette akkoriban senki. Akik egyáltalában megütköztek e hibákon, csakhamar megnyugodtak Wlassics magyarázatában.

A leányok egyetemre bocsátásának nagyszerűségéből sokat levont a három szakra szorítás, azaz a jogi és műegyetemi fakultásból való kizárás fentartása, továbbá az, hogy a nők a bölcsész, orvosi és gyógyszerészeti tanzakra sem iratkozhattak a fiukéval teljesen egyenlő feltételek mellett, hanem esetről-esetre a minisztériumnál kellett felvételért folyamodniuk.

Wlassics akkori magyarázata szerint a megszorítással rendeletének forradalmi karakterét akarta – a konzervatívok megnyugtatására – enyhíteni.

„Ha az újításokat nehezen fogadók kissé megszokták a gondolatot, formailag is egyenlősitem a felvételi feltételeket és hamarosan megnyitom a jogi fakultást és a műegyetemet is” mondotta akkoriban Wlassics. Az ő minisztersége alatt nem is vetettek vissza egyetlenegy kérvényt, az érdekeltek tehát több-kevesebb türelemmel várták a nagy mű betetőzését.

De Wlassics tervezett, Berzeviczy és Apponyi megvégeztek. Kivégezni ugyan nem végezheték ki egészen elődjük nagy művét, mint ahogy Baross Gábor utódai sem pusztíthatták el a vasminiszter alkotását. De rontani ezen is, azon is derekasan rontottak az utódok.

Wlassics, tervének kivitele előtt, minden miniszterek sorsára jutott és Berzeviczy a leányok egyetemre járásának kilencedik esztendejében Apponyi később nyilvánított tételének prófétai előrelátásában a lejtőn felfelé gurította a nők egyetemi ügyét.

A nyilvánosság informálása nélkül 1904 július 7-én rendeletet adott ki, amely a jelesen érett nők akadálytalan felvételére vonatkozó intézkedés mellett a „jól” vagy „egyszerűen érett” jelentkezőre drákói szigorral sújtott. Amikor az 1904-ben érettségizett leányok szeptemberben beiratkozásra jelentkeztek, kiderült, hogy még rendkívüli hallgatóknak is csak feltételeken veszik fel a jól éretteket, akiknek végleges felvételére nézve csak két félév után dönt a tanári kar. Az egyszerűen éretteket pedig egyszerűen elutasították. Fellebbezés lehetősége nélkül.

Nagy ribillió támadt a váratlan merénylettől sújtottak között» A magyar nőmozgalom történetének történelmi mozzanata lett a deákleányok sérelme nyomán járt ad hoc mozgalom, amely a Feministák Egyesületének szervezéséhez vezetett. Berzeviczy rendeletét Apponyi később oda módosította, hogy a jeles éretteken kívül csak az a nő vehető fel, akinek érettségi bizonyítványában legfeljebb három „elégés” éktelenkedik.

S ma, Wlassics rendeletének tizenöt éves jubileumán, a budapesti királyi magyar tudományegyetem rektori hivatala figyelmezteti a középiskolai érettségi vizsgálatot tett nőket, hogy „amennyiben az 1910/II. tanév II. felére beiratkozni óhajtanak, ezíránt a vallás- és közoktatásügyi

miniszterhez címzett és kellően felszerelt felfolyamodványait 1910. évi december hó 31-ig nyújtásuk be az illetékes dékáni hivatalnál.

Együttal értesítettek az érdekeltek, hogy a több mint három elégségest tartalmazó érettségi bizonyítványokat felmutatóknak még rendkívüli hallgatói minőségben való felvételük sem javasolható.”

Wlassics megalkuvása keserűen megbosszulja magát. A nő művelődésének gyűlölködő ellenségei kezébe adta. a műveltségre törekvést megakadályozó hatalmat. Államférfiai szeszélyeknek szolgáltatva ki a közművelődés egy fontos ágát.

Gróf Zichy János a nyáron értesülvén a leányok egyetemi felvételének módozatairól, megjegyezte: „Hiszen ez a legridegebb hímnemű kenyéririgység kifejezése!” Mindenképen rosszalta a tudományféltéssel vagy hasonló» nemes okkal nem indokolható rendszabályt, de – megváltoztatásáról éppoly kevésé gondoskodott, mint egy másik előde: Lukács György.

Pedig ezt a kérdést végre rendezni kell. Ha nem a nők tanszabadságának tiszteletbentartásából kiindulva, legalább a férfilegika látszatának fentartása kedvéért. Az érettségig meg nem bukott gymnazisták bizonyítványára nagy betűkkel rá van nyomtatva: „Érettnék és főiskolai tanulmányokra alkalmasnak találjuk”. Ezt a tanári kar hivatalosan megpecsételi, aláírja.

Már most micsoda logikai abszurdum az, hogy a nők előtt törvény erejénél fogva nyitva áll az egyetem három tanszaka; a sikeresen leérettségizett nő törvényes erejű bizonyítványt kap arról, hogy „főiskolai tanulmányokra alkalmasnak találják” s az egyetem kapujánál ugyancsak törvényes formák közt azt mondják: Mind az a törvény subick, érett vagy ugyan, de még sem vagy érett. Hivatalos közegeink alkalmasnak találtak ugyan a felvételre, de mégsem veszek fel, az egyetem ugyan nyitva áll a nők előtt, de még sem eresztelek be.

Óh mindenható logika: mivé görbitik sudár termetet, ha a nők dolgáról van szó!

Tisztáznunk kell az érettségi bizonyítvány kérdését: kvalifikál-e vagy sem. Ha nem, akkor a fiúk érettségi bizonyítványát is hasonlóan el kell értékteleníteni. Ha pedig igen, semmivel, de semmivel sem indokolható az egyenlő tanulmányok iz eredmények alapján beiratkozásra jelentkező nők jogfosztása.

Ez a rendszabály azt a látszatot kelti, mintha tulajdonképpen a nőket tartanák az erősebb nemnek: azért követelik meg, hogy nő bizonyítványában háromnál több elégséges ne forduljon elő. A gyengébb nemmel elnézőbbeknek kell lenniök: azért a fiút akkor is tárt karokkal fogadják az egyetemen, ha csupa elégséggel csúszott keresztül az érettségig.

Így kuszálják össze a legegyszerűbb dolgokat ott, ahol sohasem érnek rá a kultúra felépítésén dolgozni, mert mind a két kezüket elfoglalja a gabalyítás és rombolás munkája.

A magyar egyetemek körüli ügy példája megcáfolja azokat, akik feleslegesnek tartják a feminista mozgalmat, mert szerintük a fejlődés ügyis meghozza mindazt, amiért a nők küzdenek. íme, tizenöt év alatt nem nyílt meg

sem a műegyetem, sem a jogi pálya a nők előtt, sőt ami joguk volt, abból is tetemes részt lenyirbáltak. Ez alatt a tizenöt év alatt az egész világon előbbre haladt a nők egyetemi tanulmányainak az ügye. Még a Balkán-államok is megszégyenítettek bennünket. Csak Oroszországban próbálkoztak hozzánk hasonló visszafejlesztéssel. Ez az ügy egyébként nemcsak a közvetlenül érdekeltek kára, hanem egész kultúránk szégyene s azért a legerélyesebben kell sürgetnünk e kérdés józan, logikus megoldását.